T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/716
KARAR NO : 2023/56
KARAR TR : 23/01/2023

ÖZET: Fiili el atma durumu olmayan ve imar planında kamusal hizmetlere ayrılmış bulunan taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığından bahisle açılan tazminat davasının, 26/11/2022 tarihli ve 32025 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasına eklenen *"Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür."* hükmü uyarınca, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : E. K vd.
Vekili : Av. H. K
Davalılar : 1- İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. F. T
2- Ataşehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. A. R. İ

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili, müvekkillerinin, İstanbul ili, Ataşehir ilçesi, ... Mahallesi, ... mevkii .... pafta, ... parselde bulunan taşınmazın maliki olduklarını, bu taşınmazın imar planında *"Çamaşırcı deresi koruma havzası yeşil alanı"* olarak ayrılması nedeniyle mülkiyete müdahalede bulunulduğunu ileri sürerek, taşınmaz bedeli olan şimdilik 1.000 TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek faiziyle birlikte davalılardan tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı vekili cevap dilekçesinde, davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğunu ileri sürerek yargı yolu itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3. İstanbul Anadolu 4. Asliye Hukuk Mahkemesi 17/09/2013 tarih veE.2013/77 sayılı kararı ile, davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının yargı yoluna ilişkin görev itirazının reddinekarar vermiştir.

4. Davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı vekilinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması talebiyle başvurusu üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Danıştay Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Danıştay Başsavcılığı Talebi

5. Danıştay Başsavcısı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin l. fıkrasının (b) bendi

hükmü gereğince idari işlem olan imar planlarındaki hukuki el atmalardan kaynaklanan tazminat istemli davalarda idari yargı yerinin görevli olduğu görüşüyle, 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir.

C. Uyuşmazlık Mahkemesinde

6. **Uyuşmazlık Mahkemesinin 30/12/2013 tarih ve E.2013/1859, K.2013/2045 sayılı kararı**ile, davanın taşınmaz bedelinin tazminat olarak hüküm altına alınması istemine ilişkin kısmı yönünden başvurunun kabulüne, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğuna, mahkemenin görev itirazının reddine ilişkin kararının kaldırılmasına kesin olarakkarar verilmiştir.

D. Adli Yargıda

7. **İstanbul Anadolu 4. Asliye Hukuk Mahkemesi 28/11/2013 tarih ve E.2013/77, K.2013/713 sayılı kararı** ile, hukuki el atma nedeniyle açılan tazminat davalarının çözüm yerinin idari yargı olduğu gerekçesiyle, davanın yargı yolu bakımından reddine karar vermiştir. Karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

8. Davacılar vekili aynı istemle idari yargı yerindedava açmıştır.

E. İdari Yargıda

9. İstanbul 4. İdare Mahkemesi 21/06/2016 tarihli ve E.2014/1601, K.2016/1187 sayılı kararı ile davanın kabulüne karar vermiş, bu karara karşı taraf vekillerince temyiz isteminde bulunulmuştur.

10. Danıştay 6. Dairesi 02/03/2021 tarih ve E.2017/769, K.2021/2761 sayılı kararı ile, bilirkişiler tarafından, dava konusu taşınmazın çevresinin imar durum özellikleri dikkate alınarak, uyuşmazlığa konu taşınmaza yakın mesafede, eş değer özellikleri olan ve satışı gerçekleşmiş somut bir emsale göre değer tespiti yapılmadığından, ilk derece mahkemesi kararının bozulmasına dosyanın mahkemesine iadesine karar vermiş, karara karşı davalılar vekilince karar düzeltme isteminde bulunulmuştur.

11. Danıştay 6. Dairesi 21/12/2021 tarih ve E.2021/8392, K.2021/14171 sayılı kararı ile, davaya konu taşınmazın kısmen yol, kısmen park fonksiyonunda kaldığı anlaşıldığından, kamulaştırmadan sorumlu idarece her fonksiyon için ayrı ayrı tespit edilerek, belirlenecek bedelin her idare için sorumluluğu nispetinde ayrı ayrı hüküm altına alınması gerektiği yine davaya konu taşınmaza ilişkin güncel mülkiyet durumu ile taşınmazın yürürlükte olan 1/1000 ölçekli uygulama imar planı ve 1/5000 ölçekli nazım imar planında hangi kullanım alanında kaldığı imar planı değişikliği varsa, değişikliğe dava açılıp açılmadığı, açılmış ise sonuçlanıp sonuçlanmadığı araştırılarak elde edilen sonuca göre karar verilmesi gerektiği belirtilerek, karar bozulmuştur.

12. **İstanbul 4. İdare Mahkemesi 04/10/2022 tarih ve E.2022/332 sayılı kararı**ile, uyuşmazlığa konu taşınmazın fiilen el atılan kısmının tapusunun iptal edilmediği ve güncel tapu kaydının fiilen ve hukuken el atılan kısmı kapsadığı, taşınmazın bir bütün olarak düşünülmesi ve el atmanın varlığı halinde, taşınmazın tamamı açısından el atmanın varlığının kabul edilerek buna göre değerlendirilmesi gerektiğini belirterek, davaya bakma görevinin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurmuştur.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

13. Anayasa'nın *"Mahkemelerin kuruluşu"* başlıklı 142. maddesinin birinci fikrası şöyledir:

> *"Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir."*

14. 6745 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na eklenen Ek Madde 1'in birinci fikrasının birinci cümlesi şöyledir:

> *"Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu taşınmazlar ilgili idarelerce kamulaştırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılığı kaldıracak şekilde imar planı değişikliği yapılır/yaptırılır."*

15. 6745 sayılı Kanun'la 2942 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 1'in birinci fikrasının*"Bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin yapılmaması hâlinde taşınmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzlaşma sürecini ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen idari başvuru ve işlemleri tamamlandıktan sonra taşınmazın kamulaştırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir."* şeklindeki ikinci cümlesi, Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli ve E.2016/181, K.2018/111 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

16. 26/11/2022 tarih ve 32025 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 2942 sayılı Kanun'un Ek 1 inci maddesinin birinci fikrasına eklenen cümle şöyledir:

"Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür. "

17. 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesininbirinci fikrasının son durumu şöyledir:

" (Ek: 20/8/2016-6745/33 md.)
Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu taşınmazlar ilgili idarelerce kamulaştırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılığı kaldıracak şekilde imar planı değişikliği yapılır/yaptırılır. (İptal: Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli ve E.: 2016/181 K.: 2018/111 sayılı Kararı ile) (Ek cümle:16/11/2022-7421/3 md.) Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür."

18. Diğer taraftan, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyisi Hakkında Kanun'un*"Kararların kesinliği ve yayınlanması"*başlıklı 29. maddesi şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesinin kararları kesindir. Başkanın uygun göreceği kararlar Resmî Gazete'de yayımlanır."

B. Yargı Kararları

19. Uyuşmazlık Mahkemesinin 08/07/2019 tarih ve E.2019/213, K.2019/416 sayılı kararında; Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarih ve E.2016/181, K.2018/111 sayıliptal kararının, Uyuşmazlık Mahkemesinin bu konuda istikrar bulmuş kararları doğrultusunda, yargı yolunun değişmesini gerektirecek bir duruma yol açmadığı belirtilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...İptal edilen bölüm içerisinde kalan 'Bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin yapılmaması hâlinde taşınmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzlaşma sürecini ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen idari başvuru ve işlemleri tamamlandıktan sonra taşınmazın kamulaştırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir.' cümlesi kapsamında, bakılan görev uyuşmazlığında yargı yolunun değişip değişmeyeceği hususu irdelendiğinde; davacıların taşınmazları üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanmasının, idarenin bir eyleminden değil, idari bir işlem niteliğindeki imar planından kaynaklanması; davacıların bu işlem sebebiyle doğduğunu iddia ettikleri zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebileceğinin tartışmasız olmasının yanında; Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararının gerekçesinde; bu konuya ilişkin uyuşmazlıkların adli yargıda görülmesinin gerektiği, diğer bir anlatımla taşınmazın malikleri tarafından idari yargıda dava açılabileceğinin hukuka aykırı olduğu yönünde herhangi bir irdelemeye yer verilmediği gözetildiğinde; Mahkememizin bu konuda istikrar bulmuş kararları doğrultusunda, yargı yolunun değişmesini gerektirecek bir durum bulunmadığı sonucuna varılmıştır...."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

20. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Bilal ÇALIŞKAN,Recep KILIÇ ve Ali ÖZGÜR'ün katılımlarıyla yapılan 23/01/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

21. Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonragereği görüşülüp düşünüldü:

22. Dava, davacıların paydaşı olduğu taşınmazın imar planında *"Çamaşırcı deresi koruma havzası yeşil alanı"* olarak ayrılması nedeniyle mülkiyete müdahalede bulunulduğu ileri sürülerek, taşınmaz bedeli olan 1.000 TL'nin faizi ile birlikte tazmin edilmesi istemine ilişkindir.

23. Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı, bu nedenle yeni bir kanunla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

24. Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir Kanun ile görevsiz hale gelmiş ise, davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni kanuna göre görevsiz hale gelen mahkemenin, görevsizlik kararı vermesi gerekeceği ancak yeni Kanundaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

25. Yine, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkemenin davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

26. Olayda uyuşmazlık konusu İstanbul ili, Ataşehir ilçesi, ... Mahallesi, ... mevkii .... pafta, ... parselde bulunan taşınmazın imar planında*"Çamaşırcı deresi koruma havzası yeşil alanı"* olarak ayrılması nedeniyle, mülkiyete müdahalede bulunulduğu ileri sürülerek, kamulaştırmasız el atma nedeniyle taşınmaz bedelinin ödenmesi talebiyle adli yargı yerinde dava açıldığı, davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının, yargı yoluna ilişkin görev itirazının mahkemece reddine karar verilmesi üzerine davalı Büyükşehir Belediye Başkanlığı vekili tarafından, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulduğu, dava dosyasının örneği ile birlikte Danıştay Başsavcılığına gönderildiği, Başsavcılığın imar planlarındaki hukuki el atmalardan kaynaklanan tazminat istemli davalarda idari yargı yerinin görevli olduğu görüşüyle, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar verilerek dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesine gönderdiği, Uyuşmazlık Mahkemesince, görevli mahkemenin belirlenerek, idari yargı yerinin görevli olduğuna kesin olarak karar verildiği, bilahare İstanbul Anadolu 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 28/11/2013 tarihli veE.2013/77, K.2013/713 sayılı kararıyla hukuki el atma nedeniyle açılan tazminat davalarının çözüm yerinin idari yargı olduğu gerekçesiyle, davanın yargı yolu bakımından usulden reddine karar verildiği, kararın kesinleştiği, davacılar tarafından bu defa aynı istemle, İstanbul 4. İdare Mahkemesinde dava açıldığı, mahkemece yapılan yargılama neticesinde, 04/10/2022 tarihli ve E.2022/332 sayılı kararıyla, taşınmazın bir bütün olarak düşünülmesi ve el atmanın varlığı halinde, taşınmazın tamamı açısından el atmanın varlığının kabul edilerek buna göre değerlendirilme yapılması gerektiği belirtilerek, davaya bakma görevinin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle, görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar verildiği anlaşılmıştır.

27. Her ne kadar, Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş olan davada, görevli mahkemenin belirlendiği, idari yargı yerinin görevli kılındığı ve bu kararın kesin olduğu gözetildiğinde ikinci kez yapılan bu başvurunun reddi gerekmekte ise de, 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasında, bu tür davaların görüm ve çözümünde görevli olan mahkemeye yönelik düzenleme cihetine gidilmiş olduğundan, mahkemece yapılan başvuru bu kapsamda yeniden değerlendirilmiştir.

28. Diğer taraftan uygulama ve öğretide, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütümü sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemleri, idari işlem, herhangi bir işlem ya da karara dayanmaksızın gerçekleştirdikleri maddi faaliyetleriyle, görevleriyle ilgili hareketsizlikleri de, idari eylem olarak tanımlanmaktadır.

29. Bu bakımdan, idarece kamu gücü kullanılarak, tek yanlı biçimde yapılanuygulamalar sonucunda uğranılan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, Uyuşmazlık Mahkemesinin istikrarlı kararları ile2577 sayılıKanun'un 2/1-b. maddesi kapsamında,imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmekte ise de, somut uyuşmazlıkta görevli mahkemeyi belirleyen ve 26/11/2022 tarihli ve 32025 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasına eklenen '*Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür. "* hükmü uyarınca, davanınçözümündeadli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

30. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İstanbul 4. İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile, İstanbul Anadolu 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 28/11/2013 tarihli ve E.2013/77, K.2013/713 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İstanbul 4. İdare Mahkemesince yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile,İstanbul Anadolu 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 28/11/2013 tarihli ve E.2013/77, K.2013/713 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

23/01/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp

TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR
	Üye Bilal ÇALIŞKAN	Üye Recep KILIÇ	Üye Ali ÖZGÜR